

Tradicijska glazba karlovačkog područja na repertoaru folklornog ansabla "Matija Gubec" iz Karlovca

Matić, Mihael

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:695619>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

MIHAEL MATIĆ

**TRADICIJSKA GLAZBA KARLOVAČKOG PODRUČJA NA REPERTOARU
FOLKLORNOG ANSAMBLA "MATIJA GUBEC"**

Završni rad

Pula, rujan, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

MIHAEL MATIĆ

**TRADICIJSKA GLAZBA KARLOVAČKOG PODRUČJA NA REPERTOARU
FOLKLORNOG ANSAMBLA "MATIJA GUBEC"**

Završni rad

JMBAG: 0303049332, redoviti student

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Hrvatska folklorna glazba

Znanstveno područje: Humanističko područje

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: doc. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, rujan, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani MIHAEL MATIĆ, kandidat za prvostupnika glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, 2018. godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, MIHAEL MATIĆ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „*Tradicijska glazba karlovačkog područja na repertoaru folklornog ansambla „Matija Gubec“* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. O folkloru, općenito	2
2. FOLKLORNI ANSAMBL „MATIJA GUBEC” - KARLOVAC	3
2.1. Povijesni okvir	3
2.2. Djelovanje tijekom Domovinskog rata	7
2.3. Djelovanje nakon Domovinskog rata	9
2.4. Folklorni ansambl „Matija Gubec”, danas	16
3. ANALIZA PLESOVA I PJESAMA KARLOVAČKOG PODRUČJA KOJE IZVODI FOLKLORNI ANSAMBL „MATIJA GUBEC” (IZBOR)	17
3.1. Plesovi	17
3.1.1. Drmeš	17
3.1.2. Đikalica	19
3.1.3. Polka	20
3.1.4. Swing	21
3.2. Pjesme	22
3.2.1. Ej, tiho pliva žitarica lađa.....	22
3.2.2. Oj, Korano!.....	23
3.2.3. Sneg i kiša pada.....	24
3.2.4. Šuma mala ti nemaš lugara	25
4. NARODNE NOŠNJE OKOLICE KARLOVCA	26
4.1. Narodna nošnja Turnja	26
4.2. Narodna nošnja iz Draganića	28
4.3. Narodna nošnja iz Rečice	30
5. ZAKLJUČAK	32
6. LITERATURA	33
7. POPIS	34
7.1. Popis kratica	34
7.2. Popis nosača zvuka društva	34
SAŽETAK	35
SUMMARY	36

1. UVOD

Tijekom studija glazbene pedagogije posebno mi se svidio kolegij *Hrvatska folklorna glazba*. Osobno mi je žao što je kolegij trajao samo jedan semestar jer sam ljubitelj i štovatelj folklorne glazbe. Tijekom rada obradili smo svaku regiju posebno, upoznali različite običaje hrvatskih regija te pokušali dočarati i približiti njihov nekadašnji način života. Upoznali smo instrumente svih krajeva, narodne nošnje, njihove dijelove te pjesme i plesove.

Za seminarski zadatak trebao sam istražiti i napisati rad o folkloru središnje i sjeverozapadne Hrvatske. Nakon proučavanja i bavljenja tom temom, razvila se i ideja mog završnog rada. Obzirom da sam i sam bio dugogodišnji član Folklornog ansambla „Matija Gubec“ iz Karlovca, odlučio sam proširiti svoje iskustvo te napisati rad o postanku i djelovanju ansambla te folklornoj tradiciji i glazbi karlovačkog kraja. Detaljnije sam pristupio temi kako bih je potom mogao prenijeti nekom drugom tko se dosad nije imao prilike upoznati s folklornom i tradicijskom baštinom Karlovca i njegove okolice.

U radu donosim povijesni pregled postanka i razvoja Folklornog ansambla „Matija Gubec“ iz Karlovca, njegovo djelovanje, brojne nagrade i postignuća. Većina informacija iz povijesnog pregleda Ansambla je izvučena iz brošure FA „Matije Gubeca“. Donosim i prikaz izvornih narodnih nošnji karlovačkog kraja u kojima članovi ansambla nastupaju i koje su osvajale brojne nagrade, a posebnu pozornost posvetio sam izvornim plesovima i napjevima koje ansambl izvodi.

1.1. O folkloru, općenito

„Folklor je stvaralaštvo utemeljeno na tradiciji neke kulturne zajednice, koje pojedinci ili skupine uče i reproduciraju pretežno usmeno, oponašanjem ili na neki drugi (neškolorani) način, a njime se izražava kulturni i socijalni identitet te zajednice. U širem smislu folklor označava narodnu (pučku) kulturu; u Hrvatskoj je uobičajen u značenju zajedničkog imena za tradicijsku umjetnost koja sadržava oblike književnosti (usmena ili pučka književnost), glazbe (folklorna ili narodne glazba), plesova (folklorni ili narodni ples), dramskog izraza (folklorno kazalište) te likovnog stvaralaštva (folklorni likovni izraz)" ¹

Pojam folklor prvi je upotrijebio William Thoms 1846. godine kako bi svrstao narodnu ili pučku tradiciju i stvaralaštvo. Folklor nije samo pjevanje, plesanje i sviranje, već način života. U svojoj knjizi Ivančan kaže da nema društvenijeg plesa od narodnog plesa, jer ne pravi razlike na osnovi vjere, staleža, spolova i dobne razlike. Dalje navodi da su u kolu svi jednaki i ravnopravni, bogati i siromašni, poslodavac i radnik, građanin i seljak. Piše i da se uloga narodnih plesova u kulturnom i društvenom životu očituje i danas makar mnogi smatraju da narodna umjetnost izumire nestajanjem ili slabljenjem seoske sredine. (Ivančan, 1971) Suvremeni pristupi ne tumače više folklor samo kao baštinu preuzetu tradicijom iz davnine, nego ga shvaćaju kao način neposrednog umjetničkoga komuniciranja među ljudima u malim skupinama, kao proces stvaranja u spontanom izravnom dodiru izvođača i publike. „U modernome društvu pojavljuje se i tzv. druga egzistencija folkloru, zvana *folklorizam*. Posebnom društveno-kulturnom djelatnošću pojedini se folklorni oblici, istrgnuti iz prvotne sredine, predstavljaju kao posebnost, kao rekonstrukcija prošlosti ili kao turistička ponuda i zabava. U Hrvatskoj se folklor znanstveno proučava u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu koji je utemeljen 1948. godine"

¹ Hrvatska enciklopedija <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=20034>

2. FOLKLORNI ANSAMBL „MATIJA GUBEC" - KARLOVAC

2.1. Povijesni okvir

Početak 20. stoljeća ljudi su u potrazi za boljim životom došli iz Hrvatskog zagorja u trgovačko i industrijsko središte Karlovac. Imali su želju za okupljanjem i druženjem te je 1935. godine nastalo Društvo hrvatskih Zagoraca sa sjedištem u Zagrebu.

Folklorni ansambl "Matija Gubec" počinje djelovati davne 1936. godine, za što je zaslužan Josip Posuda², član Društva hrvatskih Zagoraca koji je pozvao članove na upis u ansambl. Nakon upisane 34 osobe sazvana je Osnivačka konferencija 27. travnja 1936. godine. Skupivši 90 članova, 6. lipnja 1936. sazvana je konstituirajuća skupština Društva hrvatskih Zagoraca u Velikoj dvorani Hrvatskog doma i taj se datum smatra začetkom rada ansambla odnosno tadašnjeg društva.

Za predsjednika društva izabran je Vatroslav Prahić³, a prvi potpredsjednik postao je dr. Božo Huziak. Drugi potpredsjednik postao je Stjepan Ban, a tajnik Milan Jakovčić. Do kraja 1936. godine Društvo je brojalo 165 članova, a procjenjuje se da je od osnivanja do danas kroz ansambl prošlo preko 10 500 članova.

Na početku djelovanja Društvo se bavilo kulturno-prosvjetnim i humanitarnim radom. Pomagali su siromašne članove u školovanju i zapošljavanju, davali im novac i potrebne namirnice koje su pristizale iz Hrvatskog zagorja. Društvo se do Drugog svjetskog rata okupljalo u stanovima pojedinih članova, a sastanci su se održavali i u gostionicama. Prva zabilježena akcija Društva bio je odlazak na "Zagorski slet" u Varaždin 2. kolovoza 1936. godine, a već sljedeće dvije godine i sami su ga organizirali s ciljem prikupljanja novca za pomoć nastradalima i siromašnima u Hrvatskom zagorju.

Rad Društva proširio se osnivanjem pjevačke sekcije u rujnu 1936. godine na čelu s voditeljem Josipom Hauptfeldom⁴. Organizirali su dobrotvorne priredbe kako bi Društvo moglo osigurati prihode za rad, ali i zbog ostvarivanja svojih humanitarnih ciljeva. Prva je bila "Martinjsko veče", održano 11. studenog 1936. godine.

Godine 1937. pjevački zbor sudjelovao je na Smotri hrvatske seljačke kulture i pristupa Savezu hrvatskih kulturnih i narodnih društava u Karlovcu. U jesen 1937.

² Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

³ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

⁴ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

godine osniva se i tamburaška sekcija. Instrumenti su doneseni iz Zagorja, a one koji su nedostajali kupili su članovi društva. Sekcija bilježi mnogobrojne nastupe u Karlovcu i okolici i gradovima diljem Hrvatske pod vodstvom Franje Gabrovca⁵. U to vrijeme Društvo je pomagalo i u opismenjivanju građana. Po gradu su postavljali svoje informativne ormariće koji su dugo godina bili oglasne ploče s informacijama o samom Društvu, a koje nestaju pojavom novih medija. Rukovođenje Društvom donijelo im je prestiž i ugled u gradu.

Tijekom Drugog svjetskog rata Društvo je i dalje aktivno, ali je teško reći u kojem opsegu jer je od dokumentacije iz tog razdoblja očuvan tek djelić. Poznato iz podataka kako je tih ratnih godina 112 članova redovito uplaćivalo članarinu, a i skupljali su se dobrovoljni prilozi u novcu, odjeći i hrani.

Nakon Drugog svjetskog rata, godine 1947. Društvo obnavlja rad sa 120 članova, a 8. lipnja 1947. godine svečano su otvorene nove društvene prostorije koje su se nalazile u Ulici Ive Lole Ribara 12, današnjoj Ulici Banija. Ansambl iz Društva hrvatskih Zagoraca mijenja ime u Društvo hrvatskih Zagoraca "Matija Gubec". Tijekom godina Društvo organizira redovne skupštine, martinjske proslave, a broj članova raste i tako do kraja 1950. godine „Matija Gubec“ ima 213 članova. Razlog povećanja broja članova i okupljanja može se naći i u osnivanju šahovske, recitatorske i jazz sekcije. Osniva se i sekcija gitarista i ljubitelja gramofonskih ploča, a kraće vrijeme djelovala je i mandolinistička sekcija. Svake godine sredinom veljače Društvo je priređivalo koncert posvećen obljetnici pogubljenja Matije Gupca (15. veljače 1573.) koji je zauvijek ostao simbolom slobode, nezavisnosti i hrabrosti. U svojoj knjizi Marošević (2010) navodi kako se, u pedesetim godinama, društvima u koja je spadao i „Matija Gubec“ počelo uskraćivati financiranje od strane države, te da je to otežalo rad društva jer su morali pronalaziti financijsku pomoć u vidu donacija.

Od 1958.-1981. godine ansambl nosi ime Kulturno prosvjetno društvo hrvatskih Zagoraca "Matija Gubec". Obilježavanje 30. obljetnice osnutka Društva (1966.god) daje novi zamah u radu i povećava se članstvo koje je 1967. godine brojalo 370

⁵ Rođen u Celovecu 10. 12.1912. godine, a umro u Karlovcu 6.8.1977. godine. Vodio je Društvo hrvatskih Zagoraca „Matija Gubec“ od 1937. godine do 1962. godine i KUD „Josip Kraš“ od 1962. godine do 1977. godine. Dobitnik je „Decembarske nagrade“ Zajednice kulturno-prosvjetnih organizacija općine Karlovac 1967. godine.

članova. U siječnju 1969. godine Društvo prestaje biti podružnica DHZ "Matija Gubec" i postaje samostalno.

U to vrijeme pokušalo se zatirati i uništiti sve što je bilo hrvatsko, no ni tada njegovi članovi nisu odustajali i uspijevali su zahvaljujući upornosti i požrtvornosti folklornih entuzijasta. Unatoč otežanim okolnostima tadašnjih burnih političkih previranja, Društvo se počinje naglo razvijati i 1974. godine formirana je folklorna sekcija pod vodstvom Ivanke Vukčević⁶. Svoj prvi nastup imali su 14. rujna 1974. godine kada su izveli Pokupske plesove na otvaranju novih društvenih prostorija na Strossmayerovom trgu 1. Godine 1976. pod vodstvom Josipa Mudrog⁷ osniva se mladi tamburaški orkestar koji prati folklornu sekciju. Društvo je u drugoj polovici 1970-ih okupljalo oko 400 članova, ali većina ih je bila podupirućih, a tek 40-ak članova je bilo aktivno u tamburaškoj i folklornoj sekciji.

Tijekom 1980-ih godina probe su se održavale u starom Domu JNA, Đačkom domu "Nada Dimić", hotelu "Korana", Osnovnoj školi Banija i drugdje. Tada je Ansambl u prosjeku imao 40-ak nastupa godišnje na svim važnijim kulturnim događanjima, te su imali dvije postave folklorša i tamburaša. Surađivali su i nastupali s Pjevačkim zborom "Zora"⁸ i KUD-ovima "Josip Kraš" iz Karlovca (današnji Karlovački tamburaški orkestar)⁹ i Karlovačkim vokalnim oktetom¹⁰. Osim gostovanja širom Hrvatske nastupali su u Italiji, Austriji, Bosni i Hercegovini, Sloveniji i Njemačkoj.

Od 1981. - 1984. godine Društvo mijenja naziv u Kulturno umjetničko društvo hrvatskih Zagoraca "Matija Gubec". Godine 1982. osniva se pjevački zbor pod vodstvom prof. Ivana Božičevića¹¹. Društvo osniva i mušku klapu koja je kratko djelovala i ženski oktet koji prerasta u Vokalnu grupu "Karlovčanke". Godine 1982. iz tamburaške sekcije izdvaja se grupa članova pod nazivom "Karlovački bećari" koji nastupaju kao pratnja folkloru, ali i samostalno. Zahvaljujući zalaganju članova "Gupca" i "Karlovačkih bećara" tambura je oživjela kao nedjeljiv dio hrvatskog identiteta i baštine. Godine 1984. kupljeno je 15 kompleta baranjskih nošnji, a

⁶ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

⁷ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

⁸ Prvo hrvatsko pjevačko društvo „Zora“ osnovano je 1858 godine. Danas je PHPD „Zora“ kulturni simbol grada Karlovca i okuplja oko pedeset članova.

⁹ Karlovački tamburaški orkestar osnovan je 1947. godine. Kroz povijest je promijenio nekoliko imena. Danas su najpoznatiji po svojim koncertima pod nazivom „Karlovčanima s ljubavlju“.

¹⁰ Karlovački vokalni oktet osnovan je 1959. godine.

¹¹ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

Društvo broji oko 100 plesača, ženska vokalna skupina 22 pjevačice, a tamburaška sekcija 49 svirača.

Dana 18.2.1984. godine na godišnjoj skupštini izglasano je novo ime Kulturno-umjetničko društvo "Matija Gubec" koje je opstalo do 2002. godine kada dobivaju naziv koji nose i danas, Folklorni ansambl "Matija Gubec".

Dana 24. studenog 1985. godine na 50. obljetnicu ansambla okupile su se sve sekcije koje su iznikle iz kadra na svečanom koncertu. Tako su u Domu JNA nastupili Karlovački bećari, Karlovčanke, folklorna sekcija, novoosnovana grupa "Matekovi lajbeki", a za tu prigodu tiskana je i prva povjesnica koju potpisuje predsjednik Gupca od 1980. - 1982. Božidar Prahić. U drugoj polovici 1980-ih Društvo ima 750 članova, od toga 170 aktivnih, tri tamburaške sekcije, dvije folklorne sekcije, žensku pjevačku grupu i 80 nastupa godišnje.

Dolaskom Branka Đurđevića¹², prvo kao savjetnika za scenski nastup, a zatim i na mjesto predsjednika 1984. godine, te 1989. godine dolaskom dr. Željka Štajcera na mjesto umjetničkog voditelja, KUD Matija Gubec doživljava zaokret u radu i veliki uzlet. Od tada Društvo više ulaže u izradu i kupnju narodnih nošnji kao i kupnju sjajnih koreografija najboljih hrvatskih koreografa. Kupljene su koreografije pjesama i plesova Like, Slavonije, Međimurja i Makedonije. Većinu novca za kupnju nošnji i koreografija članovi ansambla zaslužuju nastupajući po hotelima na Jadranu, te novac dobavljaju i od sponzora¹³. Nastavkom kvalitetnog rada ansambl postiže i veći broj nastupa.

Netom prije Domovinskog rata Društvo broji 7 sekcija: pionirsku, omladinsku i seniorsku folklornu sekciju, vokalni sastav "Karlovčanke", tamburaške sastave "Karlovački bećari"¹⁴ i "Matekovi Lajbeki" i školu tambure. Društvo je ukupno brojilo 250 članova.

Godine 1989. zahvaljujući zavidnoj razini i pokazanoj kvaliteti pristupa CIOFF-u, Međunarodnom savjetu organizatora festivala folklor i tradicijske kulture. To je međunarodna nevladina organizacija pod pokroviteljstvom UNESCO-a. Kao njihov član predstavlja ljepotu i bogatstvo hrvatske pjesme i plesa diljem svijeta na brojnim međunarodnim festivalima. Godine 1990. godine Društvo je izabrano za predstavnika

¹² Rođen je 28.6.1937. godine u Karlovcu. Član Društva je od 1981. godine.

¹³ Cijena jednog kompleta nošnje se kreće od 5000kn do 15000kn.

¹⁴ Osnovani su 1982. i djeluju unutar Društva.

Jugoslavije na temelju kvalitativne selekcije na dva međunarodna festivala folkloru u Alžiru i Sardiniji. (Moškun Štefanac, 2016)

2.2. Djelovanje tijekom Domovinskog rata

Početak Domovinskog rata 1991. godine utječe na intenzitet rada Društva. Iste godine pozvani su na CIOFF Međunarodni festival folkloru u Warnuffu u Nizozemskoj koji je trajao od 17. do 23. lipnja 1991. Iako je Društvo službeno predstavljalo Jugoslaviju, članovi Gupca nosili su zastavu tada još nepriznate Republike Hrvatske¹⁵, te su se na tamošnjoj konferenciji predstavili kao Hrvati te tako postali ambasadori svoje Domovine koji su ukazivali na probleme u kojima se nalazila.

Fotografija 1. Članovi FA“ Matija Gubec“, Nizozemska, 1991.

Izvor: Foto-arhiva Društva

Aktivnost se smanjuje uslijed oružane agresije na sam grad Karlovac. Unatoč tome što su svi muški članovi i vodstvo bili uključeni u obranu grada, u pauzama od granatiranja, članovi su se nalazili na probama kad god bi to okolnosti dozvoljavale. Od rujna 1991. do rujna 1992. godine KUD „Matija Gubec“ nanizao je čak 87 nastupa te mu je Hrvatski sabor kulture 1992. godine dodijelio titulu ratnog ansambla, što ansambl opravdava mnogobrojnim nastupima za hrvatsku vojsku u gradu, okolici i drugim gradovima. Zbog poziva za sudjelovanjem na dječjem festivalu u Mossramgyerovaru u Mađarskoj, osnovan je i dječji ansambl. Nakon tog festivala odrasli dio 2. srpnja 1992. godine odlazi u Grčku, u grad Naoussa na CIOFF-ov 4.

¹⁵ Republika Hrvatska međunarodno je priznata 25.6.1991. godine.

Međunarodni festival folkloru te na tom festivalu izvode dvije nove koreografije iz Baranje i s otoka Krka.

Dana 23. prosinca 1992. godine, nakon tromjesečnih priprema i napornih proba, održan je božićni koncert u prepunoj dvorani Doma OS RH "Zrinski" u Karlovcu. Ansambl je, potpomognut tamburašima KUD-a "Željezničar" (današnji Karlovački tamburaški orkestar), vokalnom grupom "Karlovčanke"¹⁶ i tamburaškim sastavom "Karlovački bećari" održao desetak božićnih koncerata.

Godine 1993. useljava u dvoranu starog Doma HV-a te tamo djeluje do 2010. godine kad seli u Dom OS RH „Zrinski“ gdje i danas aktivno radi¹⁷ i djeluje. Prostorije su oduvijek bile veliki problem te tako ni danas Ansambl nema vlastitih prostorija za rad. Od 6. svibnja do 8. lipnja 1993. godine održana je velika koncertna turneja KUD-a "Matija Gubec" i tamburaške skupine "Karlovačkih bećara" u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi. U više od mjesec dana gostovanja sudjelovali su na Međunarodnom festivalu folkloru u Murfreesboru u državi Tennessee, održali 18 koncerata na Floridi, posjetili brojne hrvatske iseljenike i održali koncerte u Clevelandu, Pittsburghu i Youngstownu. Posljednjih 12 dana turneje proveli su u Kanadi nastupajući za Hrvate u gradu Mississaguei kod Toronta.

Fotografija 2. članovi FA "Matija Gubec", SAD, 1993.

Izvor: Foto-arhiva Društva

Nakon velike turneje folkloriši su održavali brojne nastupe za naše ranjenike i prognanike u Krapinskim toplicama kako bi i psihološki pomogli i prognanicima iz

¹⁶ Vokalna grupa „*Karlovčanke*“ je osnovana 11. lipnja 1992. godine. Grupu u pravilu čini 6 do 12 pjevačica. Izvode pjesme i obrade narodnih napjeva. Sve pjesme pjevaju višeglasno i često a *cappella*.

¹⁷ Na adresi: Marina Držića 4, 47000 Karlovac.

raznih krajeva Republike Hrvatske. Godine 1994. zbog teške ratne situacije u zemlji, članovi su se odlučili za sudjelovanje na jedinom domaćem međunarodnom festivalu u Hrvatskoj "Zlatna sopela" u Poreču pod pokroviteljstvom CIOFF-a. Godine 1995. zbog vojno-redarstvene akcije "Bljesak" i "Oluja", vodstvo Društva ne sudjeluje na festivalima. Istaknuti nastupi te godine bili su na dočeku vojnika iz "Oluje" te na dočeku Vlaka slobode. Te godine započeta je i suradnja s Vladimirom Kolarićem¹⁸ na snimanju tamburaškog CD-a komponirane glazbe. Aranžeri Marijan Makar i Ranko Purić bili su angažirani za glazbenu obradu pjesama, a Mihajlo Šepa¹⁹ uvježbao je tamburaški orkestar koji je bio pojačan s nekoliko članova KUD-a "Željezničar". Sve pjesme pjevao je dugogodišnji član KUD-a "Matija Gubec" i njegov dopredsjednik Miroslav Dragić. Godine 1996. šezdesetu obljetnicu rada okrunili su CD-om pod nazivom "Karlovcan sam ja" (Moškun Štefanac, 2016)

2.3. Djelovanje nakon Domovinskog rata

Dana 10. srpnja 1996. godine 45 članova KUD-a „Matija Gubec“ započelo je turneju u SAD-u koja je omogućena suradnjom Društva i Gospodarske komore Karlovačke županije. Na prvom dijelu turneje sudjelovali su na festivalima pod pokroviteljstvom CIOFF-a u Springvilleu i Priceu, a u drugom dijelu turneje održali su 13 cjelovečernjih koncerata u deset gradova.

¹⁸ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

¹⁹ Rođen je 11. veljače 1947. godine u Karlovcu. Tokom 60-ih bio je član KUD-a „Matija Gubec“ i KUD-a „Josip Kraš“ u kojem je od 1979. godine voditelj dječjeg tamburaškog orkestra i škole tambure, a od 1988. je i voditelj omladinskog tamburaškog orkestra. 1993. godine je dobio diplomu Hrvatskog sabora kulture. Od 1982. do 1993. godine je zaposlen u centru za kulturu „Zorin dom“, a od 1993. do 2012. godine zaposlen je u Zajednici organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti grada Karlovca

Fotografija 3. Članovi KUD-a „Matija Gubec“, Sjedinjene Američke Države, 1996.

Izvor: Foto-arhiva Društva

Krajem kolovoza 1997. godine sudjeluju na 38. Danima hmelja, značajnoj manifestaciji u Haguenau u Francuskoj.

Godine 1998. organiziran je 1. Međunarodni festival folkloru pod pokroviteljstvom CIOFF-a u Karlovcu na kojem od tada svake godine nastupaju brojni ansambli iz cijelog svijeta. Tako je karlovački festival posjetilo više od 40 zemalja čiji su ansambli i društva nastupala i u okolnim mjestima županije. Od studenog 1998. godine Društvo osniva pripremne sekcije mladih u kojima okuplja učenike gradskih škola i tako prikuplja preko sto novih mladih članova.

Godine 1999. održani su brojni koncerti od kojih se izdvaja ljetna turneja u Portugalu na CIOFF-om festivalu u Argoncilhe. Održan je i 2. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu.

Godine 2000. uz redovna sudjelovanja na smotrama folkloru u Karlovačkoj županiji, potrebno je izdvojiti sudjelovanje na Susretu hrvatskih folklornih ansambala u Slavenskom Brodu i Hrvatskoj smotri svirača na samici u Donjim Andrijevcima " na kojem ostvaruju veliki uspjeh. Početkom ljeta 2000. odlaze na turneju u Slovačku i Mađarsku, a krajem ljeta 2000. organiziran je 3. Međunarodni festival folkloru.

Godine 2001. Društvo je proslavilo svoju 65. obljetnicu dvama velikim koncertima te nastupima na festivalima u Mađarskoj i Italiji. Treba istaknuti i prvi nastup u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu povodom 20. godišnjice umjetničkog rada

Gorana Kneževića, predsjednika Udruge i voditelja koreografa Hrvatske. Zatim su i nastupili u HNK-u u Varaždinu kao član CIOFF-a prilikom dolaska čelnika te organizacije u Hrvatsku, te je održan i 4. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu.

Dana 17. veljače 2002. na skupštini Društvo dobiva današnji naziv Folklorni ansambl "Matija Gubec" Karlovac. Iste godine odlaze na dvotjednu turneju po Španjolskoj, a krajem ljeta 2002. već tradicionalno održan je i 5. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu.

Godine 2003. Ansambl kao i svake godine puno nastupa po Hrvatskoj, a posebno se ističe nastup pred publikom u Koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" u Zagrebu gdje se pod nazivom "Pjesmom i plesom Hrvatsku spaja ime junaka iz stubičkog kraja" održava prvi susret društava koji nose ime Matije Gupca. Krajem ljeta tradicionalno je održan 6. Međunarodni folklorni festival u Karlovcu.

Dana 4. siječnja 2003. članovi Ansambla kreću na dalek put u Australiju gdje su nastupali za hrvatske iseljenike u najvećim gradovima Australije. Tijekom koncerata koji su bili humanitarnog karaktera, prikupili su i sredstva za pomoć Općoj bolnici u Karlovcu.

Fotografija 4. Članovi FA „Matija Gubec“, Australija,2003.

Izvor: Foto-arhiva Društva

Nakon povratka iz Australije, FA bio je domaćin 2. Festivala koreografskog folkloru u Karlovcu. Iste godine održana je 7. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu. Krajem godine FA odlazi u Stuttgart gdje otvara najstariji festival piva u Njemačkoj, te održava cjelovečernji koncert za hrvatsku zajednicu i njihove goste u Stuttgartu.

U studenom 2004. godine obnovljen je Dječji folklorni ansambl te broji 65-ero djece predškolske i školske dobi pod vodstvom Danijele Jurac²⁰. Godine 2005. na državnoj smotri dječjeg folkloru u Kutini osvojili su 2. mjesto. Te godine tradicionalni božićni koncert doživio je drugačije izdanje. Održao je tri pjevačka koncerta pučkih pjesama u suradnji s tamburaškim orkestrom KUD-a "Željezničar" i zborom Carollostadien²¹ kao svojim gostima.

Godine 2005. Ansambl radi na obnovi nošnji i pomlađivanju sekcija. Uz mnogo nastupa treba izdvojiti nastupe u Wenigzelu u Austriji i u gradu Mondragone u Italiji. Krajem ljeta ugostili su 8. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu.

Godine 2006. objavljuju drugi album naziva "Konac djelo krasi" koji je snimljen i predstavljen povodom njegovu 70. rođendana. Uz brojne nastupe treba izdvojiti nastup Gupčevih tamburaša na Smotri tamburaških orkestara i malih sastava. Iste godine odlaze i na turneju na Siciliju gdje sudjeluju na UFI (Unione Folclorica Italiana) festivalu. Nakon turneje organizirali su 9. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu.

Početak srpnja 2007. godine održan je jubilarni 10. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu i to za proslavu Dana grada Karlovca. Iste godine FA odlazi na turneju u Sjedinjene Američke Države kako bi sudjelovali na CIOFF-om festivalu te održali nekoliko koncerata. Nakon toga dolazi do suradnje FA „Matija Gubec" i FA „Ivan Mažuranić"²² kako bi što više djece bilo na istom mjestu u prostorijama „Matije Gupca" i kako bi bili što bolji. Održali su i zajednički koncert hrvatskih božićnih pjesama i plesova u Domu OS RH "Zrinski" u Karlovcu. Te godine predsjednik Ansambla postaje dr. Željko Štajcer²³, a na mjesto umjetničkog voditelja dolazi Dražen Makarun²⁴.

Godine 2008. održan je 11. Međunarodni festival folkloru u Karlovcu. Nakon toga Ansambl se zaputio na turneju po Turskoj. Tamo su publici predstavili šest različitih koreografija.

²⁰ Rođena je 1979. godine u Karlovcu. Godine 2002. završila je Učiteljsku akademiju i stekla je zvanje diplomiranog učitelja razredne nastave. Od 1992. godine aktivna članica FA „Matija Gubec", a od 2000. godine vodila je B ansambl društva.

²¹ Zbor je osnovan 13.11.1998. godine u Karlovcu. To je mješoviti pjevački zbor koji izvodi zborsku glazbu domaćih i europskih autora za koje su dobili velik broj nagrada i priznanja.

²² Dječji FA „Ivan Mažuranić" osnovan je 1999. godine. Ansambl okuplja oko 30-ero djece osnovnoškolske dobi.

²³ Biografija, tijekom pisanja ovog rada, nije bila dostupna.

²⁴ Rođen 9.9.1978. godine u Karlovcu. Završio je Trgovačko ugostiteljsku školu u Karlovcu, a po zanimanju je umjetnički voditelj.

Članovi FA „Matija Gubec“, Turska, 2008.

Izvor: Foto-arhiva Društva

Godine 2009. povodom proslave 20 godina umjetničkog rada predsjednika Ansambla dr. Željka Štajcera FA održao je svečani koncert u Domu OS RH „Zrinski“. Organizira se i tradicionalni Međunarodni festival folkloru u Karlovcu. Nakon toga Ansambl putuje na turneju u Meksiko gdje su održali brojne nastupe te izveli i meksičku pjesmu "*Cielito lindo*". Nakon povratka nastupili su na koncertu najuspješnijih udruga Karlovačke županije.

Godine 2010. Ansambl odlazi na novu turneju po Rusiji i sudjeluje na CIOFF festivalu u Velikom Novgorodu, Novoloku, te u Republici Dagestan na obalama Kaspijskog jezera. Za tu turneju FA izveo je i dvije tradicionalne ruske pjesme "*Kaljinka*" i "*Katjuša*". Nakon povratka u Karlovac održan je i 13. Međunarodni folklorni festival.

Članovi FA „Matija Gubec“, Rusija, 2010.

Izvor: Foto-arhiva Društva

U jesen 2010. održali su nastup na sjednici CIOFF festivala u Splitu. Nakon toga nastupali su na 12. Županijskoj smotri folkloru, te na CIOFF festivalu u Goriziji u Italiji. Godine 2011. obilježio je 75 godina rada svečanim koncertom i kratkim dokumentarnim filmom. Nakon toga održan je tradicionalni 14. Međunarodni folklorni festival u Karlovcu. Nakon nastupa na Danima grada Karlovca zaputio se na turneju u Portugal kako bi nastupao na 33. izdanju CIOFF festivala "*Dancas do mundo*". Tamo su nastupili u 14 gradova te su predstavili osam koreografija iz gotovo svih mjesta Republike Hrvatske.

Članovi FA "Matija Gubec", Portugal, 2011.

Izvor: Foto-arhiva Društva

Nakon povratka iz Portugala sudjelovali su na 13. Smotri folkloru u Karlovcu gdje su izabrani za sudjelovanje na 18. Susretu hrvatskih folklornih društava u Čakovcu što je i svojevrsno državno natjecanje. U Čakovcu je Ansambl osvojio prvu nagradu s koreografijom "Tajnovitom Bilogorom" Ivice Ivankovića, te su time zaslužili nastup na Razglednici Hrvatskog sabora kulture 2011. godine. u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu. Godinu su zaključili tradicionalnim božićnim koncertom.

Godine 2012. nastupao je na 10. tradicionalnom koncertu najuspješnijih udruga članica županijskog ZAKUD-a, te na 47. Smotri tamburaških sastava i malih sastava Karlovačke županije. Tradicionalno je održan i 15. Međunarodni folklorni festival u Karlovcu i tradicionalni godišnji koncert. Nakon toga Ansambl odlazi na turneju u Poljsku. Iste godine izabran je predstavnikom Županije na Državnoj smotri koreografiranog folkloru u organizaciji Hrvatskog sabora kulture.

Godine 2013. izabran je za najboljeg na Županijskoj smotri koreografiranog folklor s koreografijom Dražena Makaruna "Oće lola, oću ja". Osvojili su i prvu nagradu na 20. Susretu hrvatskih folklornih društava u Čakovcu, te tako ostvarili pravo nastupa na 3. Razglednici Hrvatskog sabora kulture u HNK-u u Zagrebu. Održan je i 16. Međunarodni festival folklor u Karlovcu. Nakon toga Ansambl je išao na turneju u Tursku gdje su dobili nagradu za najoriginalniju izvedbu i nošnju.

U lipnju 2014. godine sudjeluju na snimanju CD-a Karlovačkog tamburaškog orkestra pod nazivom "Karlovčanima s ljubavlju" te na 51. CIOFF međunarodnom festivalu folklor u Sloveniji pod nazivom "Jurjevanje v Črnomlju". Tradicionalno je održan i 17. Međunarodni festival folklor u Karlovcu koji je i dobio certifikat kvalitete na godišnjoj konvenciji CIOFF-a u Meksiku. Na 21. Susretu hrvatskih folklornih društava u Čakovcu FA je osvojio 2. mjesto, te je proglašen najboljim koreografiranim ansamblom.

Godine 2015. FA „Matija Gubec“ ponovno je izabran za najbolji koreografirani ansambl Karlovačke županije, te je imao značajan nastup na 22. Susretu hrvatskih folklornih društava u Čakovcu. Održan je i 18. Međunarodni festival folklor u Karlovcu. Nakon toga FA odlazi na turneju u Španjolsku, u pokrajinu Badajoz, te u Monesteriu u Portugal.

U srpnju 2016. godine održan je 19. Međunarodni festival folklor u Karlovcu. U jesen iste godine članovi ansambla zaputili su se u Cheonan i Seoul u Južnoj Koreji, gdje su sudjelovali na najvećem azijskom međunarodnom natjecateljskom festivalu folklor. Između 16 grupa FA „Matija Gubec“ osvojio je Grand prix nagradu u kategoriji kostima narodnih nošnji (Moškun Štefanac, 2016)

Članovi FA „Matija Gubec“, Južna Koreja, 2016.

Izvor: Foto-arhiva Društva

2.4. Folklorni ansambl „Matija Gubec“, danas

Iz razgovora s Medarić K., aktivnom članicom FA „Matija Gubec“, saznajemo da Ansambl danas broji 70 članova i ima 250 kompleta narodnih nošnji koje su dijelom rekonstruirane, a dijelom originalne. One se brižno čuvaju i održavaju, a neke od njih se procjenjuju kao muzejska vrijednost. Ansambl je danas spreman izvesti 32 koreografije iz svih dijelova Republike Hrvatske i Hrvata u inozemstvu. Orkestar koristi samo tradicionalne instrumente kao što su samice, sopile, gajde, lijerice, tambure i druge instrumente. Aktivni su tijekom cijele godine, a mjesečno održe preko 25 proba. Danas u svojoj arhivi ima puno pehara, plakata i priznanja, no sugovornica kaže da se najviše ponose ljudima koji su ga činili i koji ga i danas čine, te da ih krasi disciplina i ljubav prema folkloru i hrvatskoj tradiciji i baštini. Za kraj povijesnog pregleda treba reći kako je folklor dah prošlosti i prepoznatljiv pečat u kulturi svakog naroda. Treba ga čuvati, njegovati i ostaviti onima koji dolaze za nama. (Moškun Štefanac, 2016)

3. ANALIZA PLESOVA I PJESAMA KARLOVAČKOG PODRUČJA KOJE IZVODI FOLKLORNI ANSAMBL „MATIJA GUBEC" (IZBOR)

3.1. Plesovi

3.1.1. Drmeš

Drmeš je najzastupljeniji ples koji se pleše u krugu s parnim brojem plesača. U prvom dijelu se pleše u trokoraku s punim stopalom, a u drugom dijelu se plesači vrte u smjeru kazaljke na sat. Iznimka su sela Rečica i Draganić. U Rečici imaju isto prvo pokret desne noge pa trokorak, a zatim je brža vrtnja u smjeru kazaljke na satu. U Draganiću plešu sunožni trokorak što znači da obje noge idu zajedno, a u drugom dijelu se isto kreću u smjeru kazaljke na satu. Drmeš se sastoji od dva dijela (a, b). Harmonije su skromne u vidu kvintakorda i dominantnih septakorda. Melodija je razigrana, a izvode ju bisernice i bračevi, dok ostali većinom popunjavaju harmonije. Bas i bugarija imaju standardan ritam u četvero četvrtinskoj mjeri (prema kazivanju Makarun, D., 2018).

Primjer 1. *Drmeš*

DRMEŠ

The musical score for "Drmeš" is arranged for a six-piece ensemble. It consists of three systems of staves. The first system includes Bisemica (flute), Bugarija (clarinet), and Berde (bass). The second system includes Bis. (flute), Vln. (violin), and Cb. (cello). The third system includes Bis. (flute), Vln. (violin), and Cb. (cello). The score is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a first ending and a second ending, with a "Fine" marking at the end of the second ending. Chord symbols (D, G, A7) are provided for the Bugarija and Vln. parts. The Berde part has an octave sign (8) below the staff. The Bis. part has a measure rest (z) at the beginning of the first system. The Vln. part has a measure rest (z) at the beginning of the first system. The Cb. part has an octave sign (8) below the staff. The score ends with a "D.C. al Fine" marking.

Izvor: Arhiva Folklornog ansambla

3.1.3. Polka

Polka je ples koji se pleše u paru. U prvom dijelu kretnje se izvode naprijed, nazad, pa onda lijevo i desno. Zatim u drugom dijelu su kretnje puno brže i izvode se u smjeru kazaljke na satu. Kada se tema ponavlja kretnje se izvode u obratnom smjeru. Ples se sastoji od dva dijela (a, b, a1, b1,) s tim da se nakon izvođenja prve i druge teme modulira iz D-dura u G-dur. U izvornom obliku izvode dvije violine, bas i bugarija, a u koreografiranom violine i tamburaški sastav. Harmonizacija je skromna s kvintakordima i dominantnim septakordima. Melodija je jednostavna i lako pamtljiva. Izvode ju više dionice, dok ostali većinom popunjavaju harmoniju. Bas i bugarija imaju karakterističan ritam za sve plesove. (prema kazivanju Makarun, D., 2018).

Primjer 3. *Polka*

POLKA

Bisernica

Bis. 5

Bis. 10

Bis. 15

Izvor: Arhiva Folklornog ansambla

3.1.4. Swing

Ne zna se kako se *Swing* ukorijenio u okolici Karlovca, no postao je sastavni dio repertoara FA „Matije Gubeca“. To je ples koji se pleše u paru. U prvom dijelu se pleše po dva koraka naprijed i jedan u mjestu. U drugom dijelu izvode se isti koraci, ali se plesači kreću u smjeru kazaljke na satu. Sastoji se od dva dijela (a, b). Harmonijski je vrlo jednostavno i sadrži samo kvintakorde i dominantne septakorde. Melodija je raspjevana i lako pamtljiva. U izvornom obliku izvode dvije violine, te bas i kontra (guci), a u koreografiranom obliku izvode violine i tamburaški sastav. Temu izvode više dionice dok druge većinom služe kao popunjavanje harmonije. Ritam basa i bugarije vrlo je jednostavan, bas ima udarac na prvu dobu, a bugarija na drugu (prema kazivanju Makarun, D., 2018).

Primjer 4. *Swing*

SWING

The image shows a musical score for two instruments: Bisernica and Bis. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The Bisernica part starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The Bis. part starts with a bass clef and a key signature of one sharp. The score consists of two staves. The Bisernica staff has a melody with a 4-measure phrase, a repeat sign, and a 2-measure phrase. The Bis. staff has a bass line with a 4-measure phrase, a repeat sign, and a 2-measure phrase. Chord progressions are indicated above the Bisernica staff and below the Bis. staff. The Bisernica staff has chords D, A, D, A, A7, D, D. The Bis. staff has chords A7, D, A7, D, D. The Bis. staff also has first and second endings for the final two measures.

Izvor: Arhiva Folklornog ansambla

3.2. Pjesme

3.2.1. Ej, tiho pliva žitarica lađa

Ej, tiho pliva žitarica lađa je izvorna pjesma koja se može izvoditi s pratnjom tamburaša i bez pratnje (Makarun, 2018). Ako se izvodi uz pratnju tamburaša kao i u većini pjesama melodiju sviraju bisernice i bračevi, a harmonijski ritam treći bračevi i čelo, dok bas i bugarija sviraju ritam. Sastoji se od jednog dijela to jest male periode tako da prvi dio završava na durskom kvintakordu, a drugi završava na molskoj tonici. Harmonije su jednostavne nalaze se samo kvintakordi, dominantni septakord i dominantina dominantna. Tekst opisuje krajolik i stare običaje.

Tekst pjesme:

Ej, tiho plivi žitarica lađa,
Ej, na talasi kupi vode ladne,
Ej, pokraj Kupe lađene vodice,
Ej, cveće beru mlade devojčice.

Primjer 5. *Ej, tiho pliva žitarica lađa*

Ej, tiho pliva žitarica lađa

Chords: Dm A Gm DmGmDm A Gm Dm G Dm A Gm DmGmDm

Voice: Ej, ti-ho pli-va ži-ta-ri-ca la-đa, ej, ti-ho pli-va ži-ta-ri-ca la-đa.

Vo. 7: ri - ca - la - đa.

Izvor: Šepac. M., notografija Matić, M., 2018.

3.2.2. Oj, Korano!

Oj, Korano! izvorna je pjesma koja se pjeva bez pratnje instrumenata (Makarun, 2018). Pjesma se sastoji od jedne periode. Harmonije su siromašne u vidu kvintakorda i dominantnog septakorda.

Tekst pjesme:

Oj, Korano! Ti ja vodo ladna,
prevezi me tamo i ovamo,
tamo mi je selo omiljelo,
i u selu lijepa djevojka.

Pjesma govori o zaljubljenosti mladog čovjeka prema mladoj ženi.

Primjer 6. *Oj, Korano!*

Oj, Korano!

The image shows a musical score for the song 'Oj, Korano!'. It consists of two staves. The top staff is the guitar accompaniment, and the bottom staff is the vocal line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The guitar part has chords D, A, D, A7, D, A, D. The vocal part has lyrics: 'Oj, Ko - ra - no! Oj, Ko - ra - no ti ja___ vo - do lad - na. Oj, Ko - ra - no! Oj, Ko - ra - no ti ja___ vo - do lad - na. Oj, Ko - ra - no!'.

Izvor: Šepac. M., notografija Matić, M., 2018.

3.2.3. Sneg i kiša pada

Sneg i kiša pada izvorna je pjesma koja se može izvoditi s pratnjom instrumenata i bez pratnje (Makarun, 2018). Pjesma je dvodjelna (ab). Harmonijski je siromašna i sadrži kvintakorde i dominantni septakord. Kada instrumenti prate pjevače bisernice i bračevi, a ostali bračevi i čelo sviraju harmonijsku pratnju.

Tekst pjesme:

1. Sneg i kiša pada, ja i moja draga, kolena mi klecaju, ostavlja me snaga.
2. Kad se ja povratim iz daleka grada, ostavila me je moja mila draga.
3. Pokucam na prozor, ni'ko se ne javlja, sad se moja milena s drugim razgovara.
4. Ja izvadim sablju odsječem joj glavu, ode moja milena pod zelenu travu.
5. Dugo sam je gledao njene oči plave, koje su me često milo pogledale.

Pjesma govori o ljubomori i ljubavi koja tragično završava, ali i o odnosu muškarca i žene koji je postojao nekada davno u krajevima i vremenu kad je pjesma ispjevana.

Primjer 7. *Sneg i kiša pada*

Sneg i kiša pada

Chords: G C G D7 G C G D7

Voice: Sneg i ki - ša pa - da, ja i mo - ja dra - ga, sneg i ki - ša pa - da ja i
G D7 G D D7 G D D7

Vo. 8: mo - ja dra - ga, ko - le - na mi kle - ca - ju o - stav - me sna - ga ko - le -
G D D7 D G D D

Vo. 14: na mi kle - ca - ju o - stav - lja me sna - ga.

Izvor: Šepac. M., notografija Matić, M., 2018.

3.2.4. Šuma mala ti nemaš lugara

Šuma mala ti nemaš lugara šetano je kolo jer dok pjevači pjevaju svirači miruju, a onda odsviraju temu kad ju pjevači otpjevaju. U prvom dijelu plesači izvode običan korak u smjeru kazaljke na satu, a kada prestane pjesma i muzika svira temu plesači se brzo vrte u krug kao u drmešu (Makarun, 2018).

Sastoji se od jednog dijela to jest jedne periode. Harmonije su vrlo jednostavne sastoje se od kvintakorda i dominantnog septakorda.

Tekst pjesme:

1. Šuma mala šuma mala ti nemaš lugara,
2. A ja mlada a ja mlada nemam gospodara,
3. moj dragane moj dragane jel' ti stalo za me,
4. (dobacivanje od muških) je je k'o za lanjski sneg,
5. vidi gada vidi gada što govori sada,
6. da me nije da me nije ljubio nikada.

Ovaj tekst nam govori o zaljubljenosti dvoje mladih ljudi koji s pjesmom na šaljiv način dobacuju jedno drugom.

Primjer 8. Šuma mala ti nemaš lugara

Šuma mala ti nemaš lugara

The image shows a musical score for the song 'Šuma mala ti nemaš lugara'. It consists of four staves of music, each with a vocal line and a corresponding line of lyrics. The first staff is labeled 'Voice' and has a treble clef. The second and third staves are labeled 'Vo.' and have a treble clef. The fourth staff is also labeled 'Vo.' and has a treble clef. The music is in a 4/4 time signature and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: 'Šu - ma ma - la šu - ma ma - la ti ne - maš lu - ga - ra', 'šu - ma ma - la šu - ma ma - la ti ne - maš lu - ga - ra', 'A ja mla - da a ja mla - da ne - mam go - spo - da - ra', and 'a ja mla - da a ja mla - da ne - mam go - spo - da - ra'. Chord symbols 'D' and 'A7' are placed above the first and second staves respectively.

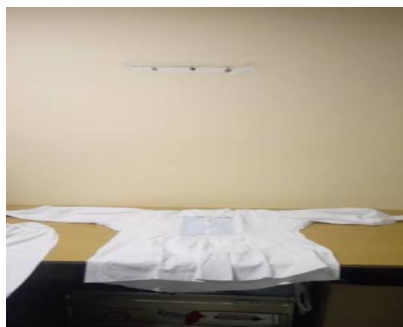
Izvor: Šepac, M., notografija Matić, M., 2018.

4. NARODNE NOŠNJE OKOLICE KARLOVCA

4.1. Narodna nošnja Turnja

Muška narodna nošnja sastoji se od rubače (fotografija 1), šešira (fotografija 2), gaća (fotografija 3), lajbaka (fotografija 4) i cipela (fotografija 5).

Fotografija 1. Rubača

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 3. Gaće

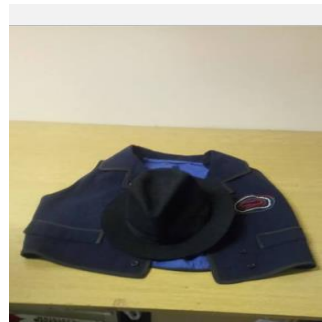
Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 5. Cipele

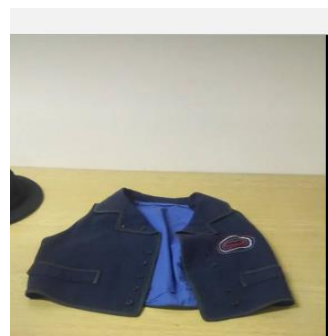
Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 2. Šešir

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 4. Lajbak

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 6. Cijela nošnja

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Ženska narodna nošnja Turnja sastoji se od oglavlja (fotografija 7, lajbaka (fotografija 8), rubače (fotografija 9), cipela (fotografija 10) i krila (fotografija 11).

Fotografija 7. Oglavlje
(glavnjak, marama, peća)

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 9. Rubača

Izvor: Foto-arhiva Društva

Fotografija 11. Krila

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 8. Lajbak

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 10. Cipele

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

4.2. Narodna nošnja iz Draganića

Muška narodna nošnja iz Draganića sastoji se od rubače (fotografija 12), lajbaka (fotografija 13), gaća (fotografija 14) i opanaka (fotografija 15).

Fotografija 12. Rubača

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 13. Lajbak

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 14. Gaće

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 15. Opanci

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 16. Cijela nošnja

Izvor: Foto-arhiva Društva

Ženska narodna nošnja Draganića se sastoji od rubače (fotografija 17), kožurca (fotografija 18), zastora (fotografija 19), čizmice (fotografija 20).

Fotografija 17. Rubača

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 19. Zastor

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 21. Cijela nošnja

Izvor: Foto-arhiva Društva

Fotografija 18. Kožurac

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 20. Čizmice

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

4.3. Narodna nošnja iz Rečice

Muška narodna nošnja iz Rečice sastoji se od opleća (fotografija 22), gaća (fotografija 23), lajbeka (fotografija 24) i opanaka (fotografija 25).

Fotografija 22. Opleće

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 24 Lajbek

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva
Fotografija 26. Cijela nošnja

Izvor: Foto-arhiva Društva

Fotografija 23. Gaće

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 25. Opanci

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Ženska narodna nošnja Rečice sastoji se od opleća (fotografija 27), suknje (fotografija 28), lajbeka (fotografija 29), zastora (fotografija 30) i čizmica (fotografija 31).

Fotografija 27. Opleće

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 29. Lajbek

Izvor: Foto-arhiva Društva

Fotografija 31. Čizmice

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 28. suknja

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

Fotografija 30. Zastor

Izvor: Matić. M., Privatna arhiva

5. ZAKLJUČAK

Ovaj je rad pokušaj da se približi folklor ljudima koji se do sada nisu susreli s njim. Folklor nije samo pjevanje i plesanje starih pjesama i plesova, već je to način života koji podrazumijeva poštivanje tradicije i narodnih običaja. Prikazana je povijest i razvoj Folklornog ansambla „Matija Gubec“ iz Karlovca od njegovih početaka do danas iz koje se može zaključiti da se radi o uspješnom ansamblu koji ima svijetlu budućnost. Prikazani su problemi kroz koje su prolazili, njihovi uspjesi i nagrade, trud, rad te prije svega njihova ljubav prema folkloru. Prikazana je veličina Ansambla, njihov rad i doprinos Županiji, gradu Karlovcu i promociji Republike Hrvatske diljem svijeta. Prikazani su izvorni plesovi karlovačkog kraja: drmeš, polka, đikalica i swing, za koji se ne zna od kada se ustalio u karlovačkom kraju, te su opisani načini na koji se plešu. Navedene su i izvorne pjesme koje se pjevaju na ovim prostorima. *Šuma mala ti nemaš lugara, Ej, tiho pliva žitarica lađa, Oj, Korano! i Sneg i kiša pada.* Uz njihove karakteristike možemo vidjeti način i stil života ranijeg doba. Na kraju su fotografije nošnje Turnja, Draganića i Rečice koje FA „Matija Gubec“ koristi za svoje nastupe kada izvode repertoar Karlovca i okolice.

Glazbeni pedagozi trebali bi poticati učenike da se bave folklorom. Nadalje, trebali bi pokazati sve ljepote i čari koje folklor donosi, od upoznavanja ljudi, putovanja, upoznavanja tradicije i običaja, ali isto tako naučiti djecu odgovornosti i radu kako bi bili uspješni u svim područjima života. Folklor treba njegovati i očuvati kako bi i drugi naraštaji izvodili iste pjesme i plesove u spomen na karlovačku povijest i poštovanje prema našim pretcima.

6. LITERATURA

1. Hrvatska enciklopedija, URL:

<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=20034>

2. Ivančan, I. (1971). Folklor i scena. Zagreb: Kućna tiskara Prosvjetnog sabora Hrvatske.

3. Makarun, Dražen (r. 1978) kazivao je dana 18.7.2018. u Karlovcu.

4. Marošević, G. (2010). *Glazba četiriju rijeka*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku hrvatsko muzikološko društvo.

5. Medarić, Kristina (r. 1979), kazivala je dana 16.7.2018. u Karlovcu.

6. Moškun Štefanac, I. (2016). Brošura. Karlovac: FA „Matija Gubec“.

7. Šepac, Marijan (r. 1984) kazivao je dana 18.7.2018. u Karlovcu.

7. POPIS

7.1. Popis kratica

FA - folklorni ansambl

KUD - kulturno umjetničko društvo

PHPD - Prvo hrvatsko pjevačko društvo

JNA - Jugoslavenska narodna armija

OS - oružane snage

UNESCO - Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu

CIOFF - Međunarodni savijet organizatora festivala folkloru i tradicijske glazbe

MFF - Međunarodni festival folkloru

UI - Talijanska unija

7.2. Popis nosača zvuka društva

„Karlovčan sam ja“, 1996. Studio Creostar. Karlovac.

„Karlovčanima s ljubavlju“, 2015. Studio Creostar. Karlovac.

SAŽETAK

FA „Matija Gubec“ iz Karlovca osnovan je 1936. godine. Kroz svoju bogatu i dugu povijest Društvo je nekoliko puta mjenjalo svoje ime i prostor u kojem su se nalazili. Kroz svoj rad su predstavljali su Hrvatsku cijelome svijetu i za to su osvojili brojne nagrade. Unatoč tome što nisu imali osigurana sredstva morali su sami nastupati i tako nabavljati potreban novac. Ansambl se bavi i humanitarnim radom. Kroz Ansambl su kroz povijest prošle tisuće članova i osnovano je više sekcija od koje svaka ima i svoga voditelja. Ansambl izvodi koreografije iz svih krajeva Hrvatske, a i neke izvan granica RH. Uz plesače i pjevače imaju i svoju tamburašku sekciju koja ih prati sviranjem tambura, ali i drugih tradicionalnih instrumenata. Društvo svake godine organizira MMF (Međunarodni festival folklor) koji je svake godine na sve višoj razini što potvrđuju i njihovi gosti koji dolaze iz svih krajeva svijeta. Danas Ansambl broji 70 članova i spremni su izvode 32 koreografije. Društvo je aktivno tijekom cijele godine, a mjesečno održi preko 25 proba. Njihova želja je da održe duh folklor i da ga prenesu na mlade ljude.

U radu je prikazano nekoliko izvornih plesova karlovačkog područja koje Ansambl izvodi: drmeš, đikalicu, polku i swing, za kojeg se zna kako se je ukorjenio u karlovački kraj. Zajedničko im je da su svi plesovi veselog karaktera, jednostavnih pjevnih melodija i jednostavne harmonije. Sve plesove izvode plesači Ansambla uz pratnju tamburaške sekcije.

Prikazane su i izvorne pjesme karlovačkog područja: Ej, tiho pliva žitarica lađa, Oj, Korano, Sneg i kiša pada i Šuma mala ti nemaš lugara. Većinu njih uz pjevačku sekciju izvodi i sviračka sekcija. Sve pjesme prikazuju nekadašnju svakodnevicu i opisuju krajolik tog područja.

Predstavljene su i narodne nošnje Turnja, Draganića i Rečice koje društvo koristi kada izvodi repertoar karlovačkog kraja. Društvo posjeduje 250 kompleta narodnih nošnji koje su dijelom rekonstruirane, a dijelom originalne. Brižno ih čuvaju i održavaju, a neke od njih procijenjene su kao muzejska vrijednost.

8. SUMMARY

Folklore Ensemble "Matija Gubec" from Karlovac was founded in 1936. Through its rich and long history, the Ensemble has changed its name and the space in which it was located several times. Through their work, its members have represented Croatia throughout the world and won numerous awards. Although they did not have the funds secured and they had to earn the necessary money by performing, the Ensemble had been involved in humanitarian work. Throughout history, thousands of members have gone through the Ensemble and several sections have been established, each of which with its own leader. The Ensemble performs choreographies from all Croatian regions, and also some that originate outside the borders of the Republic of Croatia. In addition to dancers and singers, the Ensemble also has their own tamburitza section that accompanies them by playing tamburas, as well as other traditional instruments. Every year, "Matija Gubec" organizes the IFF (International Folklore Festival), and brings it to a higher level every time, which is confirmed by their guests who come from all over the world. Today, the Ensemble has 70 members who are ready to perform 32 choreographies. They are active throughout the year, and hold more than 25 rehearsals per month. Their wish is to preserve the spirit of folklore and transfer it to young people.

This paper presents several original Karlovac region dances (*Drmeš, Đikalica, Polka and Swing*) performed by the Ensemble. Their common points are their cheerful nature, uncomplicated singable melodies, and simple harmony. All dances are performed by Ensemble dancers accompanied by the tambura section.

Original songs (*Ej, tiho pliva žitarica lađa, Oj, korano, Sneg i kiša pada and Šuma mala ti nemaš lugara*) region are also shown. Most of them are played by the playing section accompanying the singing section. All the songs depict the past everyday life and describe the landscape of the area.

Featured in this paper are also the folk costumes (Turanj, Draganić and Rečica) used by the Ensemble when performing the repertoire of the Karlovac region. The Ensemble owns 250 sets of folk costumes that are partially reconstructed and partly original. They are carefully guarded and maintained, and some of them are even seen as museum artefact.